

DATUM
2019-03-07
ERT DATUM
2019-01-11

DIARIENR
2019/14-4
ER BETECKNING
S2018/05708/SF

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Samspel för hälsa – Finansiell samordning mellan hälso- och sjukvård och sjukförsäkring (SOU 2018:80)

Statskontoret anser att utredningen har goda ambitioner med förslagen i betänkandet, men att förutsättningarna är små för att de ska leda till målet om en mer stabil sjukfrånvaro.

- Statskontoret avstyrker utredningens förslag om att införa en ny form av finansiell samordning mellan hälso- och sjukvården och sjukförsäkringen genom ett årligt statsbidrag till landstingen. Vi kommenterar därför inte förslagen som rör den mer detaljerade utformningen av statsbidraget.
- Statskontoret avstyrker även förslaget om att inrätta ett nationellt forum för kunskaps- och implementeringsstöd.

Förslaget om en ny form av finansiell samordning

Statskontoret avstyrker utredningens förslag om finansiell samordning i form av ett årligt statsbidrag till landstingen.

Statskontoret har svårt att se hur statsbidraget ska leda till bättre förutsättningar att nå målet om en ökad stabilitet i sjukfrånvaron. Utredningens förslag förutsätter att hälso- och sjukvården har möjlighet att genomföra åtgärder som leder till att sjukfrånvaron blir mer stabil. Samtidigt lyfter utredningen fram att det är svårt att bedöma vilka möjligheter sjukvården har att påverka sjukfrånvaron, men att mycket talar för att de är begränsade. Det är väl känt att en rad andra faktorer påverkar sjukfrånvaron och som landstingen inte har någon möjlighet att påverka, inte minst frågor som arbetsmiljö. När hälso- och sjukvårdens möjligheter att påverka sjukfrånvaron är begränsade ger statsbidraget inte självklart landstingen incitament att genomföra åtgärder för att göra den mer stabil. Det blir även svårt för landstingen att välja rätt åtgärder. Inspektionen för socialförsäkringen har tidigare pekat på att

det i stort sett saknas kunskap om vilka effekter olika typer av åtgärder har på sjukfrånvaron.¹

Statskontoret anser att den önskade, långsiktiga effekten av det föreslagna statsbidraget är otydlig. Därför blir det svårt att bedöma förslaget trängsakerhet och ändamålsenlighet. I direktivet skriver regeringen att bakgrunden till utredningen är riksdagens fastställda mål om en *låg och stabil* sjukfrånvaro. Utredningen väljer däremot att definiera målet med den finansiella samordningen som endast *ökad stabilitet* i sjukfrånvaron. Samtidigt bedömer Statskontoret att utredningens förslag ger landstingen incitament att vidta åtgärder som bidrar till att sänka sjukfrånvaron. Genom att målet med den finansiella samordningen är otydligt blir det också svårt att utvärdera dess effekter.

Slutligen vill Statskontoret lyfta fram att den stora mängd riktade statsbidrag som kommuner och landsting i dag har att förhålla sig till är problematisk. Vi har i en nyligen publicerad studie visat att statens styrning, och särskilt mängden riktade statsbidrag, har ökat under senare år.² Det innebär att den samlade verkan av den statliga styrningen kan minska effekten av en särskild satsning, såsom det nya statsbidrag till landstingen som utredningen föreslår. Att det dessutom är otydligt hur landstingen ska använda statsbidraget och hur de ska kunna påverka sjukfrånvaron med hjälp av det, innebär att vi kan ifrågasätta om det är en effektiv styrmetod.

Förslaget om ett nationellt forum för kunskaps- och implementeringsstöd

Statskontoret avstyrker förslaget om att införa ett nationellt forum som stöd för landstingens arbete med sjukskrivningsfrågor.

Statskontoret anser att utredningen inte har visat vilket mervärde ett sådant forum ska ge i förhållande till den samverkan som redan finns mellan olika aktörer på det försäkringsmedicinska området. Exempelvis har Nationellt försäkringsmedicinskt forum (NFF) sedan 2002 verkat för ökad kunskapsuppbyggnad inom det försäkringsmedicinska området, samt för att stimulera aktörer till samverkan. De aktörer som utredningen föreslår ska ingå i det nya forumet är till stor del desamma som ingår i NFF. Det framgår inte av betänkandet varför de befintliga kunskapsarenorna inte är tillräckliga, eller vilka specifika behov ett nytt nationellt forum ska fylla.

¹ ISF 2013, *Sjukskrivningsmiljarden – landstingens syn på ekonomiska incitament för att påverka sjukfrånvaron* (Rapport 2013:11).

² Statskontoret 2019, *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting – en analys* (2019:2).

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Tillförordnad utredningschef Annika Gustafsson och utredare Natalie Verständig, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Natalie Verständig